

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša  
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.  
Vse leto velja . . . . . 8 K  
pol leta . . . . . 4 „  
četrt leta . . . . . 2 „  
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h  
„ „ „ dvakrat . . . 12 „  
„ „ „ trikrat . . . 10 „  
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša  
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

**Prihodnja — jubilejska — številka našega lista izide dne 7. januarja 1910.**

## Poziv!

Tovariše pozivljemo, da nam vsakdo pridobi po enega naročnika „Učit. Tov.“ ali pa naznani naslov tovarišev in tovarišic, ki še niso naročeni na „Učit. Tov.“ in bi se morebiti naročili nanj, kakor tudi naslove naših stanovskih in šolskih prijateljev neučiteljev, da se jim doloži prva številka z novim letom na ogled. Pozivljemo na delo vsakogar, ker je to vsakogar dolžnost in prosimo, da nam vsakdo nemudoma naznani na dopisnici naslove onih, katerim naj bi se doposlala jubilejna številka, in sicer na naslov: Upravništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani — Učiteljska tiskarna. Vsakdo sam na delo, da se z jubilejem „Tovariša“ pomnoži tudi število njega naročnikov! — Dosedanje naročnike pa prosimo za poravnavo računa, da poravnamo mi račune v tiskarni in drugod!

Upravništvo.

## Lex Axmann — na Štajerskem.

Velikanski napredek Slovanov v Avstriji je postal za Nemce pravo strašilo. Vzgojeni v zavesti, da so oni ustanovitelji in združevalci Avstrije, so pričakovali, da jih bo vlada tudi

podpirala in jim dala v roke nadvlado nad drugimi — slovanskimi narodi. To se je res zgodilo, a tak nenaraven način vladanja ne more obstajati zavedno; Slovani, zlasti Čehi, so začeli vedno glasneje in vedno bolj energično zahtevati, kar jim gre. Obenem pa so združili svoje političko delo s smotrenim izobraževalnim in manjšinskim delom, in lepega dne so Nemci spoznali, da jim ne gre le za nadvlado v deželah z nemško manjšino, ampak tudi za dežele, navidez popolnoma nemške, ki pa imajo večje ali manjše, bolj ali manj zavedne slovanske manjšine. Začutili so se ogrožene v svoji sredini na Dunaju in Sp. Avstrijskem.

Ker se z brahijalno silo ne da vse doseči, hočejo potom zakonov preprečiti širjenje slovanstva; češčine v ljudskih šolah ne morejo prepovedati, ker to nasprotuje temeljnim državnim zakonom. Zato so po ovinku sklenili isto z zakonom, da se smejo ljudski učitelji vzgajati le na nemških učiteljskih v nemškem duhu. Narodu je treba vzeti zavedne narodne vzgojevalce, da postane mladež in se sčasoma penemči. Dosegli so to s sankcijo takozvane lex Kolisko-Axmann v deželah z nemško večino.

Afera s Čehi na Nižjem Avstrijskem pa je bila za Nemce jako poučna: pokazala jim je, da se s samim kričanjem in preziranjem drugih narodnosti teh ne uniči. Skleniti zakon in odkrito reči: to je proti vam — se tudi ne da tam, kjer ni oblast izključno v njih rokah. Tam se pa doseže to tudi na tihem, brez vsakega hrupa, in ta način boja je sovražniku še bolj nevaren, ker namena svojega nasprotnika niti ne opazi, ako ni dovolj pozoren.

Na Štajerskem vidijo Nemci tudi strahove v slovenskem priseljevanju v mesta in zlasti v Gradec; žal, da so ti strahovi navidezni, brez vsebine. In vendar se hočejo zavarovati za vse

slučaje in so postavno uvedli v Gradcu nemščino za uradni jezik, dasi se je dosedaj vedno rabila kot taka. Največji strah pa jih je seveda narodno zavedno mladine, ki prihaja iz narodnih šol. Tem pa se mora odvzeti zavedno učiteljstvo.

S tem namenom je izdal letos poleti prav natihem štajerski deželni šolski svet na naše okrajne šolske svete odlok, da morajo v prvi vrsti nastavljalci le take učiteljske moči, ki absolvirajo kako štajersko učiteljsko. Na prvi pogled ni na tem nič posebnega, a če ga bolje pogledaš, opaziš, da je to lex Axmann v neizpremenjeni izdaji. Onemogočiti se hoče nastavljanje vsakega učitelja (ali učiteljice), ki je, dasi domačin Štajerc študiral (na učiteljski v Ljubljani ali Gorici) ker se vsaj nekaj predmetov predava slovenski. Prisiliti se hoče s tem vse slovenske štajerske učiteljske, da študirajo na nemškem učiteljskem v Mariboru, ki je popolnoma nemško in so ga proglasili Nemci že za svojo posest, kar izpričujejo zadnja profesorska nastavljenja; slov. učiteljski so izročeni v tem zavodu nacionalnim nemškim profesorjem na milost in nemilost, da jih poljubno šikanirajo. Predzadnje maturo je naredilo 18 Nemcev in le — 7 Slovencev! Izpraševalna komisija za preiskunjo usposobljenosti je tudi po večini nemška. Kaj čuda, da je vsak pojav narodnosti izključen in mnogo se jih nagiba na nemško stran in postane po letih očitna ali skriven renegat, da bi dobil prej kako boljšo službo. Saj je na zavodu celo več takih, ki ne vedo, ali so Nemci ali Slovenci in se navadno vpišejo za prve. Odtod toliko nemčurjev med učiteljstvom!

Dekleta pa naj študirajo na nemškem učiteljskem šolskih sester ali pa na nemškem

deželnem! Ali — ali! Če se ne maraš dati vzgojiti za Marijino devico, ki seveda ne sme biti narodna, se moraš vdati najhujšemu fanatizmu profesorjev in koleginj na deželnem učiteljskem. „Zlati čas zdaj štajerskim pripravkam pride“.

Da ne velja izgovor: odlok je izdan samo zato, da nedomačini iz sosednih dežel ne pridejo k nam in ne izpodrinejo domačih učnih oseb, se je pokazalo začetkom tega šolskega leta, ko so v nekaterih okrajih nastavljali prošnjike iz drugih okrajev, celo brez izpita v slovenskimi, domačine pa odklanjali z izrečnim utemeljevanjem, češ, da so maturirali na utrkivističnem učiteljskem. Ali naj ti ostanejo brez službe, če jih doma ne namestijo, ker povsod drugod se tudi branijo nedomačinov? Ali torej naj čakamo, da nam država, oziroma dežela posloveni mariborska učiteljska ali pa ustanovi nova? Tega še do sodnega dne ne ućakamo! Ali naj pustimo, da se da na ta način nemškimi absolventkam dež. učiteljska v Mariboru lepega kruha — na škodo domačinkam, češ, da ni dovolj kvalificiranih učnih oseb?

Edino, kar se more v prvem trenutku storiti je, da vse učiteljstvo v vseh svojih društvih, da vsi krajni in okrajni šolski sveti, ki so v slovenskih rokah, odločno protestujejo proti temu zahrbtnemu napadu deželnega šolskega sveta na slovenski značaj ljudskih šol in na zapostavljanje domačih učiteljskih oseb ter z vso energijo zahtevajo, da se ta odlok takoj razveljavi.

Naši poslanci pa tudi vedo, kaj jim je storiti!

## LISTEK.

### Silvestrova noć slovenskega učitelja.

Spisal Ferdo Plemič.

Tam nekje na Slovenskem je skromno opremljena sobica, in po tej sobici hodi mož gorindol, puši smodko in premišljuje neljube misli.

„Silvestrov večer, in vedno enoiniste misli kot vse leto. Nič svečanostnega v teh možganih, ne trohice romantike kot se spodobi,“ je dejal, zalučal smodkin ostanek v kot ter sedel k mizi.

Odprl je svojo miznico ter segel v tam nakopičene papirje in jih privlekel za dve pesti na debelo ven. Zašumeli so papirji ter se razgrnili po mizni ploskvi. In tedaj je bilo, da so vstali spomini kakor duhovi iz teh papirjev ter pričeli svoje divje kolo krog brleče petrolejke.

In mož je strmel v te papirje in jih počasi preobračal. Lepi spomini na lepe kraje in dobre ljudi so mu vstajali v duši, a tudi marsikateri jekleni odmev ljute borbe je zazvenel ob stene njegovih prsi.

A tu, ta črnoobrobljen list! Voščene sveče vidi goreti in vzduh sluti kot po gnjijočem mesu. S sklenjenima rokama tišči križ, ki ga je mrtvec nosil vse svoje življenje, in ki so mu ga porinili v smrtni uri med odrevenele prste. Bledo in izpito je njegovo lice, strašno v kontrastu s črno obleke, njegove poročne obleke. In pokopali so ga kakor sto drugih, in zbrali so se po pogrebu in dejali: „Padel je v plemenitem boju s temo človeškega duha; žrtev bede in jetike kot sto drugih. Plamen njegovih lepih oči se je združil z ognjem najsvetlejših zvezd, in njegova kri je postala rosa, in njegov slednji bolesten dih se je združil z viharjem na morju, ki bo nekoč zavihral preko naše bedne domovine!“

Potem so zložili malo vsoto njemu v spomin v dobrodelne namene. Dal je bil tedaj on slednji goldinar ter se vrnil na to peš domov.

Kaj pa to! Ta mali listič? Prošnja je vedno „suhega“ tovariša.

„Kolega. Za Boga samo pet kron, pa sem rešen.“

Nasmeh zaigra našemu možu krog usten, ko mehnično zmedra zamazan listek. Kako ceno se dandanes že lahko reši učiteljevo življenje. A rešilci?

I tole? Zahvala nekega uredništva za „marljivo sodelovanje“ in prošnja za „nadaljno

naklonjenost“. Honorarja seveda ni bilo nič poleg. A kaj to, list se bori za obstanek slednjih ostankov naše narodnosti tam gori nekje ob severni meji. Bori se za obstanek Slovenstva in — za lastni. Plemenito delo je sodelovati. Učiteljsko delo!

In tu koncept predavanja. Lepo je bilo oni večer, in vesel je bil naš mož ob spominu, kako je njegova beseda prešla iz srca v srce. Množica glav in ploskanje žuljavih rok, potem je zopet vse utonilo v pozabljenje. V pozabljenje? Ne! Poprej so še romale tajne ovadbe po slovenski domovini. Slednjič so ga poklicali ad audiendum verbum. Nu, in potem je zopet enkrat povezal svojo culo in romal. Ker le eno je potrebno „našemu“ ljudstvu, in to — ni veda.

Vabilo na „Zavezino“ zborovanje. Iz vseh strani slovenskega in slovanskega sveta so se zbrali možje in žene, vsi ene misli, vsi ene ljubezni. In čisto je zalesketala ta misel na shodu, in toplo je zavela ta ljubezen v bratških sreih. In kresale so se misli, polne življenske sile, vse v prosepah naroda in njegove mladine. In čul se je vrišč bojnega klica: „Na delo, na delo med narod!“

Drugega dne so nekateri „ugledni“ časopisi že poročali, da so se na tem zborovanju premevale le plehke fraze, da je bilo vse zborovanje od A do Ž ponesrečeno.

A ta listek, bledorjav in dehteč! Odpoved, slovo za življenje!

Srce, nad vse blago sicer, daja slovo sreč, ki ima za doto plemenitost — a tudi nič drugega. Oj, hudo mu je bilo pri sprejemu tega drobnega lista, in še sedaj se mu roka jedva vidno trese, ko ga drži med prsti.

Naslonil je svojo glavo v pesti in zastrmel je v praznoto. Ni videl več kupa listov in izrezkov pred seboj. V duši mu je postalo tako slavnostno otožno. In kakor došli iz daljnih, daljnih jutrovih krajev, so mu pričeli odmevati v bednem sreč glasovi neke čarobne pravljice, pričetkoma plahi, jedva slišni, kasneje čimdalje bolj glasni in razločni. In burno so mu utripale žile ob sencih. Odmevi čarobne pravljice! Je li jo kje čul, bral, ali doživel; bogve. A danes mu je stopila živo pred dušo ta pravljica o Cigu — brezdomovinskem ciganu.

Šel je Cigo po svetu in ni imel ne rodovine ne doma ne kralja ne zakonov. In zdelo se mu je, da je prost, ker so vsi pravili, da je suženj. A nekoč se mu je zljubilo po domačiji, in postal je nesrečen in otožen je bil dolgo časa. In tedaj mu je prišla naproti ona, ki bi mu lahko darovala domačijo. In položila mu je svojo belo roko na zagorel tilnik. A potem je šla mimo. Jedva še, da ji je poljubil dobro roko, in že je izginil njen sveti obraz.







**Zabranjajte mladini kaditi.** Neki zdravnik je preiskal 37 učencev v starosti 9 do 14 let, ki so se navadili kaditi. Nasledki kajenja so bili pri 27 učencih jako žalostni: trpeli so na slabi prebavi, bitju srca, njih intelekt je mnogo izgubil, bili so nagnjeni pitju alkoholnih pijač in njih krvni obtok je bil nepravilen; 12 učencev je mnogokrat tekla kri iz nosa, 12 učencev ni moralo vedno spat, eden je postal tuberkulozen. V krvi puščih otrok se je našlo mnogo manj rdečih telesce nego pri drugih otrokih.

## Iz slovanskih pokrajin.

○ **Grof Harrach**, eden najuglednejših čeških rodoljubov, je umrl 13. t. m. na Dunaju. Dosegel je visoko starost 82 let. Bil je vnet pospeševalec slovanskega gibanja v Avstriji, poznal je dobro tudi nas Slovence. Zlasti je posvečal svojo pozornost gospodarski povzdigi Dalmacije. Bil je tudi častni občan mesta Ljubljane in „Slovenske Matice“.

○ **Paderevski**, svetovnoznan poljski virtuoz, je daroval za grunvaldsko slavnost spomenik iz bron, ki predstavlja poljskega kralja Jagella, zmagovalca nemškega viteškega reda. Spomenik stane 300.000 frankov. Grunvaldska zbirka je nabrala že čez 1 mil. kron za ustanovitev novih poljskih šol. To bo še najboljši odgovor na Rossegerja.

○ **Čehi na Dunaju.** Dunajski Nemci po vsi pravici trepečejo pred češko poplavo Dunaja. Češki dunajski socialisti imajo nad 90 političkih organizacij; češke strokovne organizacije imajo okroglo 25.000 članov. Češke delavske posredovalnice na Dunaju preskrbujejo svojim rojakom kolikor možno mnogo služb po delavnicah in tvornicah. Pa tudi čeških obrtnikov, zlasti manjših je vedno več. V X. okraju imajo Čehi lastno obrtno nadaljevalno šolo. Češki krojači so ustanovili lastno veliko delavnico za obleke. Poleg 11 krajevnih podružnic „Komenskega“ imajo dunajski Čehi 159 denarnih zavodov in društev, ki podpirajo češki življenj. Razentega izhaja na Dunaju 31 čeških časopisov, med njimi dva dnevnikova z več nego 20.000 naročniki. Najplivnejši list je „Videnski dennik“, ki je sicer neustrankarski, vendar se mu takoj pozna, da ga urejujejo narodni socialci.

○ **Slovanski časnikarski shod.** Prihodnji vseslovanski časnikarski shod se vrši v Sofiji meseca julija prihodnjega leta.

○ **Na Benečanskem** je zadnje ljudsko štetje našlo komaj 30.000 Slovencev; izkazalo pa se je, da v mnogih krajih, ki so čisto slovenski, niso našli niti enega Slovenca, v drugih krajih zopet so jih našli mnogo manj, nego jih je v resnici. Mirno se lahko trdi, da živi na Beneškem do 40.000 Slovencev.

○ **Spomenik Karagjorgju**, osvoboditelju Srbije, postavijo na Kalemegdanu v Belgradu. Natečaja za načrt tega spomenika so se udeležili vsi srbski kiparji in Splitčan Paška Vučetić. Nagrado za najboljši načrt v znesku 1000 dinarjev je dobil Vučetić, ki mu je tudi poverjena izvedba spomenika. Spomenik Karagjorgju bo stal 60.000 dinarjev.

○ **O Levu Nikolajeviču Tolstemu.** Dopisnik „Rossije“ se je mudil v Jasni Poljani in poroča, da je Tolstoj popolnoma zdrav. Povedal mu je, da objavijo v nekaterih dnevih večji inozemski listi članek pod imenom „Čingiskan“, v katerem se bode govorilo o sedanjih ruskih razmerah. Némilo je iznenadilo pisatelja, ko mu je žurnalist povedal, da je bilo neko zadnje njegovo delo konfiscirano. — Dejal je: Kako strašne čase imamo v Rusiji. Pritiska se nas od vseh strani: ne moreš govoriti ne pisati ne potom tiska objaviti. — Preteklo soboto je obiskal Tolstega dirigent Kusevicky s francoskim orkestrom na lok. Tolstoj se je dolgo pogovarjal z godci in se je pokazalo, da izvrstno pozna klasično muziko.

○ **Spomenik komponistu Smetani**, ustvaritelju moderne češke glasbe, hoče postaviti v Pragi društvo, ki se je te dni konstituiralo. Predsednikom je bil izvoljen dvorni svetnik prof. dr. Jar. Goll, drugi rektor češke univerze, v odboru sta med drugimi komponist in šef opere „Nar. divadla“ Kovařovic in slikar Švabinský. Drnštvo ima 7570 K premoženja.

## Razgled po šolskem svetu.

— **Zabranjeno rusko predavanje v Pragi.** Deželni šolski svet za kraljevino Češko je odbil prošnjo „Ruskega kruška“, da sme predavati o ruski kulturi. Vzrokovi ni navedel. Svoboda!

— **Reciprocityta zagrebškega vseučilišča.** Poslanca dr. Ploj in dr. Laginja sta vložila v min. predsedstvu in pri naučnem ministru spomenico, v kateri zahtevata, da lahko visokošolci iz Dalmacije, Istre in Trsta polagajo tudi v Avstriji veljavne izpite na zagrebškem vseučilišču. Oba ministra sta obljubila, da bosta to željo upoštevala, treba bo samo stopiti s hrvaško deželno vlado v dogovor, da se uvede za te dijake tak načrt za predavanja in izkušnje, ki bi bil prikladen tudi za avstrijske razmere.

— **Inštalacija rektora češke univerze.** Po starinski navadi je bil svečano inštaliran v Pragi novi rektor češke univerze dr. Jo-

sip Král. Prorektor dr. Heyrovsky je poročal o delu vseučilišča v minoletem letu, posebno o stavbnih delih za nove vseučiliške prostore. — Ob začetku šol. l. 1909/10. je bilo na univerzi 184 profesorjev in docentov. V zimskem semestru 1908/09 je bilo vpisanih 4193 slušateljev. Dr. Heyrovsky je z osobitim zadoščenjem konstatiral naraščanje števila jugoslovanskih dijakov na češki univerzi. Dočim je bilo v zimskem semestru 1907/08 26 Hrvatov in Srbov, je v zimskem semestru 1908/09 njihovo število naraslo na 117. Slovenski akademiki so bili naprosili senat, da bi priredil na univerzi posebne slovenske tečaje za slov. pravnike, da bi se tako postavil temelj slovanski univerzi. Senat je bil pripravljen ustreči tej želji, a ministrstvo je odbilo dotično prošnjo, češ, da se na temelju zakona sme na češki univerzi predavati samo v češkem jeziku. Na to je govornik odstopil svojo službo novoizvoljenemu rektorju dr. Josip Králu, ki se je v svojem imatrkulariinem govoru spominjal prvega češkega rektorja Jána Husa; potem pa je predaval o literarnem delu humanističnih profesorjev Karlove univerze v l. 1409—1622. Novoizvoljeni rektor je rodom Pražan. Doktoriral je leta 1878. Na univerzi je začel delovati 1882. Dr. Král je priznan češki literat; spisal je mnoga dela v češkem, nemškem in latinskem jeziku.

— **Italijanski dijaki se pripravljajo za vstajo.** Italijanski dijaki na Dunaju so imeli zborovanje, na katerem so zahtevali italijansko vseučilišče v Trstu. Ogrorna večina je bila za to, da se započne energična akcija, a manjšina je razložila, da je bolje nekoliko počakati z ozirom na politični položaj, a medtem naj se vzdržuje najtesnejše zveze z italijanskimi posjanci. Zaraditega se je sestavila resolucija, v kateri se pozivlje italijanske poslance, naj se najživahneje zavzamejo da vlada otvori italijansko pravno fakulteto v Trstu za nadomestilo v Inomostu, poleg tega naj se prizna veljavnost izpitov, dovršenih na vseučiliščih v kraljevini Italiji. Ako vlada tega noče, groze italijanski dijaki z uporom.

## Z gospodarskega polja.

— **Ustanovitev „Zveze jugoslovanskih hranilnic“** je vprašanje najbližje bodočnosti. Dne 13. novembra so v Ljubljani zastopniki skoro vseh hrv. in slov. hranilnic sklenili tako zvezo osnovati. To bo ogromnega gospodarskega pomena. Boj proti nemškemu kapitalu se mora pričeti sistematično na vseh črtah. Obeta se nam tudi državna zveza slovenskih hranilnic.

## Po sklepu lista.

\* **Štajerski deželni šolski svet** je letos prikrajšal učiteljem božične počitnice s tem, da je odredil, da morajo v četrtek, dne 23. decembra 1909, imeti šolo in to z ozirom na izvršilne predpise k def. šol. in uč. redu § 56.—58., ki pravi: Ob četrtkih, pred katerim ali po katerem je neposredno šole prost dan, se mora poučevati. — Toda tega se tudi dež. šol. svet ne drži docela, zakaj letos je n. pr. odredil, da sme četrtek 18. novembra (dan pred Elizabeto), biti pouka prost. Kaka je torej to praksa? Po postavi bi bilo pravilneja, da bi imeli 18. novembra šolo, kakor da moramo s v. večer ali dan pred Božičem s poukom nadomestiti. To je krivično! Štajersko učiteljstvo se mora pobrigati, da se omenjeni predpisi precizirajo v toliko, da se mora poučevati ob četrtkih, pred katerim ali po katerem je kak praznik (cerkveni), izjemno 18. avgust, 4. oktober in 19. november. — Prosimo še za druga mnenja!

\* **Slovenci, poslušajte!** V Hartbergu na Gor. Štajerskem se je zbralo dne 5. t. m. petnajst občinskih predstojnikov okrajev Hartberg in Pöllau, med njimi deželni poslanec Gerlitz. Zborovalci so sprejeli sledečo resolucijo: Dne 5. decembra 1909 v gostilnici dež. poslanca g. Gerlitz v Hartbergu zbrani župani 15tih občin okr. Hartberg in Pöllau protestirajo v imenu prebivalcev teh občin proti zapostavljanju njihovih šol z ozirom na krajevni razred. Sramotno je za nas, da se ravno šole v imenovanih krajih vedno zapostavljajo. Ali so naše šole kazenske postaje, ali dosežejo naši učitelji manj kakor oni prvega in drugega plačilnega razreda? Ali nima naš davčni krajcar polne vrednosti? — V krogih naših učiteljev, ne manj pa tudi vsega prebivalstva navedenih občin vlada zaradi te krivične razdelitve krajevnih razredov velika ogorčenost, ki silno nasprotuje prijaznosti našega prebivalstva napram šoli. Mi zidamo nove šole in jih opremljamo z vsem potrebnim po ukazih šolskih oblastnij — mi zahtevamo torej, da se izvede na naših učiteljih § 55. drž. šol. zakona in zahtevamo, da se takoj uredijo plače naših učiteljev po prvem plačilnem razredu. To pomoč pričakujemo od zasedanja dež. zbora meseca decembra. Končno zahtevamo odpravo krivičnega in časa neprimerne krajevnorazrednega sistema! — Tako Nemci! Kako pa — Slovenci?!

## Listnica uredništva.

Z današnjo številko zaključuje naš list svoj 49. letnik. Zavest imamo, da smo pošteno delali tudi letos natančno po svojem programu. Tako bodi prihodnje leto! Skrb naših prijateljev in prijateljic je, da skrb za čvrsto gmotno podporo, vse drugo je stvar naših sodelavcev in našega uredništva. Na delo! P. F.: Porabimo s prihodnjem letniku. Listek jubilejske številke je že napolnjen. — A. W.: Porabimo v jubilejski številki. Kakor vidite, je bilo danes nemogoče. — V London: Literarno zgodovino narodnega gospodarstva smo prejeli in jo začnemo priobčevati v prihodnjem letniku. Veseli nas, da niste v daljnem svetu pozabili na nas, kakor pozabljajo na naše učiteljstvo tisti, ki žive tik njega. Pozdrav! — Jubilejska številka je z daljšimi članki dobro preskrbljena. Kdor misli priobčiti kaj krajšega, naj pošlje takoj, sicer se ne moremo na nikogar več ozirati! — Na vse strani: Vesele praznike!

## Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3490. Kranjsko. 196 1—1

V šolskem okraju ljubljanske okolice se razpisuje naslednji učni mesti z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje:

1. učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli na Drenovem griču;
2. učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Št. Juriju.

Pravilno opremljene prošnje za eno izmed teh učnih mest je predpisanim službenim potom semkaj predlagati

do 20. januarja 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 12. decembra 1909.

Št. 1975. 195 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli v Hotedrčici se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 15. januarja 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logateu, dne 14. decembra 1909.

Št. 2626. 199 1—1

V črnomaljskem šolskem okraju se razpisujejo učna mesta na štirikazrednici v Črnomlju in učno mesto na trirazrednici v Semiču v stalno ter učno mesto na novi enorazrednici v Starilipi na Vinici v stalno oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 15. januarja 1910.

Zaradi otvoritve obrtne nadaljevalne šole na ljudski šoli v Črnomlju, se bodo za to šolo upoštevali v prvi vrsti moški prosilci.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 16. decembra 1909.

Uredništvo in upravništvo „Učiteljskega Tovariša“ vsem sotrudnikom in naročnikom: **Srečno leto 1910!**

# Srečno novo leto

želi vsem cenj. gg. učiteljem in njih rodbinam v mestu in na deželi in se priporoča za obilen obisk

**Jurij Marenče**

gostilničar na Dolenjski cesti.

30 24—24

**Angleško skladišče oblek**  
Ljubljana, Glavni trg 5.  
Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.  
Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.  
Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez poročila.  
V zalogi so vedno najmodernejšje damske obleke.  
Jako nizke cene.  
**O. Bernatovič.**

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

## Za božične praznike

nudiva slavnemu občinstvu v najinem najmodernejšje urejenem zavodu z mlekom opitano, zaklano, opukano, iztrebljeno in na francoski način dresirano perotnino najfinejšega mesa in izbornega okusa, kakor: purane, gosi, race, kapune, pularde, kokoši za juho, piščance za peko in piščance za cvrtje po najnižjih dnevnikih cenah. — P. n. perotninorejce opozarjva na v najinem zavodu izrejeno kuretnino, jamčeno najčistejših pasem kakor: „Phym. Rocks“, „Orpington“, „Brahma“, „Wyandottes“ in „Mechelner“ ter na jajca od teh plemenjakov, ki jih oddajava po najnižje mogočih cenah. — Zaloga različnega perja za pernice, blazine itd. — Ogljed zavoda je vsakemu interesentu proti zglastitvi v najini pisarni dovoljen.

Z odličnim spoštovanjem

**Krapš & Ditrich**, prvi in največji zavod za izrejo in opitanje perotnine na Kranjskem.  
Zgornja Šiška pri Ljubljani. Telefon št. 276. 200—1

## Srečno novo leto

želi cenjenemu učiteljstvu

**„Učiteljska tiskarna“**

v Ljubljani.

# „SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka  
v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, do otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na službini, pokojnini, ženitveni kavčiji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339-88
Zavarovalnine	8.090.621-62
Izplačane škode in kapitali leta 1905	4.361.283-89
Rezervne in poroštvene zaloge	41.335.041-01
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391-24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781-48
Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905	206.296-40
V vsem pa doslej	1.606.893-21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509-80
V 37 letih dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26-26

General. zastop banke „Slavije“  
v Ljubljani,

Gospodske ulice št. 12.



## Najlepše darilo

□ vsakemu otroku je lepa □ knjiga! Zato kupujte krasne knjige za mladino, ki so:

A. Rapè: Mladini

A. Rapè: Dáne

J. Slapšak: Spisi

Mišjakovega

Julčka

E. Gangl: Zbrani

spisi za mladino

Vsak izvod v elegantni vezbi stane samo 1 K, po pošti 16 h več. Naročila sprejema „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.



## Knjigarna

# L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove uice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškere A.: Akropolis in piramide. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50. 92 30-20

Cankar Ivan: Za križem. Obsega 13 novel in črtic z epilogom. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50.

Lestvik Vladimir: Obsojenci. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: Igračke. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K.

Murnik Rado: Jari junaki. Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Izvolite pisati po vzorec!

## Božična razprodaja

26-3 po znižanih cenah.

Modno blago. — Sukno. — Barhenti. — Fianeli. — Havličkove tkanine. — Namizne in kavine garniture. — Brisače. — Robci. — Izbere za neveste.

V. J. Havliček a bratr  
v Poděbradech na Češkem

1 kos Havličkove tkanine Libuša 23 m  
16 kron.

1 zavoj 40 m ostankov letnih ali zimskih, okusno razdeljenih za 18 kron po povzetju.



Le pri nas vse dobro!

Božično blago  
1 kos 15 m  
10 K 50 h.

Tu dobite najboljše!

Vzorci franko!

Našim rodbinam priporočamo 43

- Kolinsko cikorijo -

## Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52-25

# Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastonj in franko.

V najnižem založništvu je izšla:

## VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1:75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazorjujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbor učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Cena 1 K.

5-4

## Vinarska in gospodarska zadruga

v Dornbergu na Goriškem

ima naprodaj mnogo tisoč hektolitrov najlzbornejšega vina.

Na zahtevo se služi z vzorci.

## Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K —50
od tri- do osemrazrednice po	—60
Načela za obči načrt ponavljalne šole	—25
Cesarska pesem, četveroglasna	—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4—
Besedilo k Adamičevi spevoigri	—10
Štupar, O prvinah in spojinah	1-50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe	—20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1-20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	—20

Mladinski spisi:

A. Rapè: Mladini I.	1—
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I.	1—
A. Rapè: Dane	1—

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

## Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste pošne tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. matico iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pi-semški papir za šolsko uporabo.